

НАРОДНА БАНКА СРБИЈЕ

АНАЛИЗА ДУГА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Септембар 2013.

Београд, децембар 2013.

Садржај

<i>Резиме</i>	3
А. Спољни дуг Републике Србије.....	4
Б. Јавни дуг Републике Србије.....	7
Прилог 1. Спољни дуг Републике Србије (прелиминарни подаци на дан 30. септембра 2013).....	11
Прилог 2. Промет и стање по спољном дугу Републике Србије (период јануар–септембар 2013. и укупно 2012).....	13
Прилог 3. Преглед коришћења, отплате главнице и отплате камате дугорочних иностраних кредита приватног сектора по привредним гранама (период јануар–септембар 2013)	14

Резиме

Спољни дуг Републике Србије је на крају трећег тромесечја износио 25,7 милијарди евра, што је за 385,9 милиона евра мање него у претходном тромесечју. Смањење спољног дуга забележено је упркос нето спољном задужењу земље од 59,1 милион евра, пре свега због апрецијације евра у односу на остале валуте заступљене у структури дуга и осталих промена. При томе, нето спољном задужењу земље у посматраном периоду допринели су јавни сектор и предузећа, док се нето раздуживање банака према иностранству наставило.

Јавни дуг Републике Србије повећан је за 170,6 милиона евра, на 19,3 милијарде евра, као последица повећања спољног, али и унутрашњег дуга. Најзначајнија ставка повећања јавног дуга у трећем тромесечју је коришћење кредита Руске Федерације за подршку буџету од 300,0 милиона долара.

Захваљујући расту извоза, процењеног БДП-а и буџетских прихода, тенденција побољшања индикатора одрживости спољног и јавног дуга, која је започета у претходном, настављена је и у овом тромесечју. То указује да се земља удаљава од ризичне границе солвентности и ликвидности. **Побољшање се посебно односи на индикаторе који посматрају стање и отплату дуга у односу на извоз робе и услуга, захваљујући знатном повећању извоза.** Такође, побољшани су и остали индикатори одрживости – **учешће спољног дуга у процењеном БДП-у смањено је за 3,5 процентних поена, на 80,3%, а јавног дуга за 0,6 процентних поена, на 60,5%.**

Међутим, обим средстава потребних за финансирање буџетског дефицита и доспелих кредитних обавеза и даље је висок. Имајући у виду очекивану промену монетарне политике развијених земаља и, отуда, завршетак периода јефтиних извора финансирања, посебно је важно **доследно спровођење усвојених мера фискалне консолидације и структурних реформи.** То би знатно умањило ризике, а са опоравком банкарског система на глобалном нивоу отворио би се простор за задуживање приватног сектора у иностранству по повољнијим условима. Тиме би се повећала расположивост екстерних извора за финансирање инвестиција, као и њихов позитиван утицај на привредни раст.

А. Спољни дуг Републике Србије

Спољни дуг Републике Србије је у трећем тромесечју 2013. смањен за 385,9 милиона евра и на крају септембра је износио 25,7 милијарди евра. Иако је у посматраном периоду нето задужење износило 59,1 милион евра, дуг је смањен због апрецијације евра (225,9 милиона евра) и осталих промена¹ (219,1 милион евра).

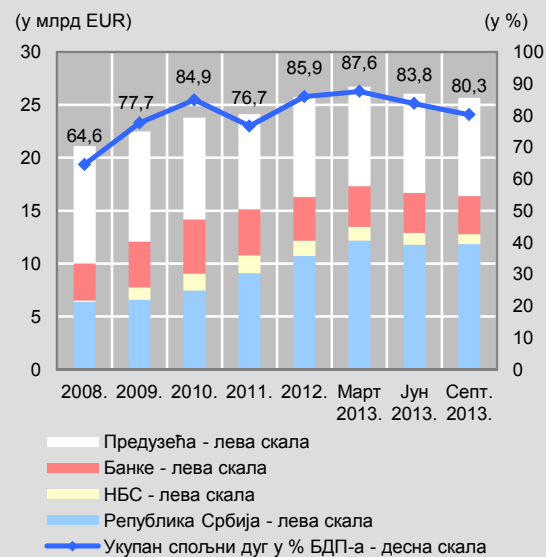
У структури спољног дуга по уговореној рочности на крају септембра, учешће краткорочног дуга смањено је за 0,5 процентних поена, на свега 0,7%. Учешће краткорочног дуга по преосталој рочности у укупном спољном дугу износило је 17,1% и у односу на претходно тромесечје повећано је за 0,4 процентна поена.

Валутна структура укупног спољног дуга није знатно измењена у односу на претходно тромесечје. Учешће евра у укупном спољном дугу износи 70,8%, долара 21,3%, специјалних права вучења 5,2%, швајцарског франка 2,0% и осталих валута 0,7%.

Индикатори екстерне солвентности у трећем тромесечју имали су позитивна кретања. Учешће спољног дуга у процењеном БДП-у смањено је у односу на претходно тромесечје за 3,5 процентних поена, на 80,3%. Учешће спољног дуга у извозу робе и услуга увећаног за дознаке из иностранства² смањено је за 12,5 процентних поена, на 152,3%, што је у границама одрживости према критеријуму Светске банке (до 220%). Потврду позитивном кретању овог индикатора налазимо и када искључимо прилив по основу дознака – учешће спољног дуга у извозу робе и услуга износи 185,8% и мање је за чак 17,0 процентних поена у односу на претходно тромесечје. То указује да се земља, захваљујући знатном повећању извоза, удаљава од ризичне границе солвентности.

Индикатор сервисирања спољног дуга који указује на екстерну ликвидност, тј. однос отплате спољног дуга (главнице и камате) и процењеног БДП-а, смањен је у трећем тромесечју за 2,9 процентних поена, на 10,8%. При томе, учешће отплате главнице у БДП-у износи 8,1%, а учешће отплате камате 2,7%. Однос отплате спољног дуга и извоза робе и

Графикон 1. Спољни дуг Републике Србије према сектору дужника у односу на БДП

Извор: Министарство финансија и Народна банка Србије.

услуга увећаног за дознаке из иностранства² смањен је за 5,7 процентних поена, на 19,1%. Када се искључи прилив по основу дознака, однос отплате спољног дуга и извоза робе и услуга смањен је за 8,0 процентних поена, на 22,7%, због раста извоза.

Укупне планиране отплате главнице и камате које нас очекују у последњем тромесечју ове године, на основу стања спољног дуга на крају септембра, износе 1,5 милијарди евра. Од тога се на отплату главнице односи 1,3 милијарде евра, а камате 176,8 милиона евра. Укупне планиране отплате спољног дуга јавног сектора износе 399,4 милиона евра (главнице 333,3 милиона и камате 66,1 милион евра), а приватног сектора 1,1 милијарду евра (главнице 983,7 милиона евра и камате 110,6 милиона евра), од чега се на банке односи 409,7 милиона евра, а на предузећа 684,6 милиона евра.

1. Спољни дуг јавног сектора³ смањен је током трећег тромесечја за 128,2 милиона евра, на 12,8 милијарди евра. Његово учешће у укупном спољном дугу повећано је за 0,3 процентна поена, на 49,8%, док је учешће у процењеном

¹ Остале промене настале услед кашњења у извештавању, отписа и репрограм дуга.

² Према методологији Светске банке приказаној у публикацији *World Development Indicators*, у оквиру индикатора екстерне ликвидности и солвентности, отплата дуга може да се посматра у односу на извоз робе и услуга у који је укључен прилив по основу дознака из иностранства ако је у питању стабилан и значајан прилив, што код нас јесте случај.

³ Спољни дуг јавног сектора Републике Србије обухвата дуг државе (у који је укључен дуг Косова и Метохије по кредитима који су закључени пре доласка мисије КФОР-а, нерегулисан дуг према Либији и клириншки дуг према бившој Чехословачкој), Народне банке Србије, локалне самоуправе, фондова и агенција које је основала држава и дуг за који је издата државна гаранција.

БДП-у смањено за 1,5 процентних поена, на 39,9%. Иако је у посматраном периоду нето задужење јавног сектора износило 97,7 милиона евра (највећим делом по основу коришћења кредита Владе Руске Федерације за подршку буџету), дуг је смањен пре свега због негативне валутне промене (225,9 милиона евра) и редовне отплате дуга Народне банке Србије према Међународном монетарном фонду.

Спољни дуг државе, чије је учешће у јавном спољном дугу доминантно (80,2%), повећан је током трећег тромесечја за 101,2 милиона евра, на 10,3 милијарде евра (32,1% БДП-а). Спољни дуг за који је држава издала гаранције износи 1,3 милијарде евра и у посматраном периоду је смањен за 18,4 милиона евра, а дуг локалне самоуправе и фондова за 16,3 милиона евра, на 284,6 милиона евра. Народна банка Србије, са 7,4% учешћа у укупном јавном спољном дугу, смањила је током трећег тромесечја свој спољни дуг за 194,7 милиона евра, на 0,9 милијарди евра, по основу редовне отплате дуга према Међународном монетарном фонду.

У истом периоду држава није уговорила ново задуживање у иностранству, осим што је издала гаранције за потребе задуживања јавних

предузећа у износу од 30,8 милиона евра. Ти зајмови су уговорени с просечном фиксном каматном стопом од 3,0%, просечном рочношћу од две године и периодом почека од годину дана и два месеца.

2. Спољни дуг приватног сектора смањен је током трећег тромесечја за 257,7 милиона евра, на 12,9 милијарди евра. Његово учешће у процењеном БДП-у смањено је за 2,0 процентних поена, на 40,3%. На смањење дуга приватног сектора првенствено су утицале остале промене (219,1 милион евра), док је нето раздуживање по иностраним кредитима износило 38,6 милиона евра.

Највећа нето задужења по основу дугорочних кредита забележена су у прерађивачкој индустрији (51,3 милиона евра), рударству (43,5 милиона евра) и грађевинарству (15,7 милиона евра), док су највећа нето раздужења регистрована у банкарском сектору (41,8 милиона евра), сектору информисања и комуникација (25,2 милиона евра), саобраћају и складиштењу (16,2 милиона евра) и трговини на велико и мало (8,7 милиона евра).

2.1. Спољни дуг банака смањен је у трећем тромесечју за 174,7 милиона евра, на 3,6

Табела 1. Индикатори екстерне позиције Србије

	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013. по тромесечјима		
						I	II	III
Индикатори екстерне солвентности (у %)								
Спољни дуг/БДП	64,6	77,7	84,9	76,7	85,9	87,6	83,8	80,3
Краткорочни дуг/БДП	6,6	6,9	6,5	2,1	1,6	1,2	1,0	0,6
Спољни дуг/извоз робе и услуга	207,6	265,3	236,2	210,3	215,9	216,3	202,8	185,8
Спољни дуг/извоз робе и услуга и дознаке	168,7	191,8	181,2	169,1	175,6	175,8	164,7	152,3
Индикатори екстерне ликвидности (у %)								
Девизне резерве/увоз робе и услуга (у мес.)	5,2	9,5	8,2	8,7	7,6	8,2	7,4	7,0
Девизне резерве/краткорочни дуг	380,8	528,8	546,4	1.861,0	2.213,0	3.285,2	3.459,1	5.786,9
Девизне резерве/БДП	24,9	36,6	35,8	38,3	36,5	38,8	34,3	32,6
Отплата дуга/БДП*	10,6	11,4	12,7	13,2	13,8	13,9	13,7	10,8
Отплата дуга/извоз робе и услуга*	34,0	38,9	35,2	36,3	34,7	35,1	30,6	22,7
Отплата дуга/извоз робе и услуга и дознаке*	27,6	28,2	27,0	29,2	28,2	28,7	24,7	19,1

* Превремена отплата дела дуга према Лондонском клубу поверилаца искључена је из података о отплати дуга за друго тромесечје 2013.

Извор: Народна банка Србије.

Методолошка објашњења:

- Девизне резерве/увоз робе и услуга (у мес.) – однос девизних резерви на крају посматраног периода и просечног месечног увоза робе и услуга током тог периода.

- Девизне резерве/краткорочни спољни дуг – однос стања девизних резерви и стања краткорочног спољног дуга крајем посматраног периода.

- Девизне резерве/БДП – однос стања девизних резерви на крају посматраног периода и БДП-а у последња четири тромесечја.

- Отплата спољног дуга/БДП – однос отплате спољног дуга и БДП-а током посматраног периода.

- Отплата спољног дуга/извоз робе и услуга – однос отплате спољног дуга и извоза робе и услуга током посматраног периода.

- Отплата спољног дуга/извоз робе и услуга и дознаке – однос отплате спољног дуга и извоза робе и услуга и дознака током посматраног периода.

- Спољни дуг/БДП – однос стања спољног дуга на крају посматраног периода и БДП-а у последња четири тромесечја.

- Спољни дуг/извоз робе и услуга – однос стања спољног дуга на крају посматраног периода и вредности извоза робе и услуга у последњих 12 месеци.

- Краткорочни спољни дуг/БДП – однос стања краткорочног спољног дуга на крају посматраног периода и БДП-а у последња четири тромесечја.

- Спољни дуг/извоз робе и услуга – однос стања спољног дуга на крају посматраног периода и вредности извоза робе и услуга у последњих 12 месеци.

- Спољни дуг/извоз робе и услуга и дознаке – однос стања спољног дуга на крају посматраног периода и вредности извоза робе и услуга и дознака у последњих 12 месеци.

милијарди евра, као резултат смањења дугорочног дуга за 48,4 милиона евра и краткорочног дуга за 126,3 милиона евра. Учешће дуга банака у укупном приватном дугу смањено је за 0,8 процентних поена, на 27,9%.

Смањење дуга банака настало је као резултат нето раздуживања по дугорочним и краткорочним кредитима за 41,8 милиона евра и 126,4 милиона евра, респективно, док 6,6 милиона евра чине остале промене.

Банке су закључиле нове дугорочне кредите у износу од 70,3 милиона евра. Просечна каматна стопа на те кредите износи 1,74%, а рочност четири године и два месеца. При томе, кредити с варијабилном каматном стопом чине 98,2% новоуговорених дугорочних кредита.

2.2. Спољни дуг предузећа током трећег тромесечја смањен је за 83,0 милиона евра, на 9,3 милијарде евра, што представља 72,1% укупног приватног спољног дуга. Смањење дугорочног дуга предузећа износило је 81,3 милиона евра, а краткорочног дуга 1,7 милиона евра.

Предузећа су се нето задужила по дугорочним и краткорочним кредитима за 122,5 и 7,1 милион евра, респективно, док су у правцу његовог смањења деловале остале промене (212,5 милиона евра).

Предузећа су у посматраном периоду укупно користила 397,2 милиона евра дугорочних кредита, од чега се 28,2% односи на кредите од повезаних предузећа, 42,0% од страних банака и финансијских институција повезаних с домаћим банкама и 27,9% од осталих кредитора.

У истом периоду, предузећа су уговорила нове дугорочне кредите у износу од 274,3 милиона евра, с просечном каматном стопом од 3,4% и рочношћу од четири године и осам месеци. Од тога, 74,1% су кредити уговорени с варијабилном каматном стопом.

2.3. Спољни дуг осталих сектора

Спољни дуг осталих сектора остао је непромењен у посматраном периоду и износио је 1,3 милиона евра.

Графикон 2. Спољни дуг Републике Србије по инокредиторима
(на дан 30. септембра 2013)

Извор: Народна банка Србије.

Б. Јавни дуг Републике Србије

Јавни дуг Републике Србије⁴⁾ је на крају трећег тромесечја ове године износио 19,3 милијарде евра, што је за 170,6 милиона евра више него на крају претходног тромесечја. Ипак, захваљујући повећању процењеног БДП-а у четири последња тромесечја, његово учешће у БДП-у је смањено за 0,6 процентних поена, на 60,5%.⁵⁾⁶⁾

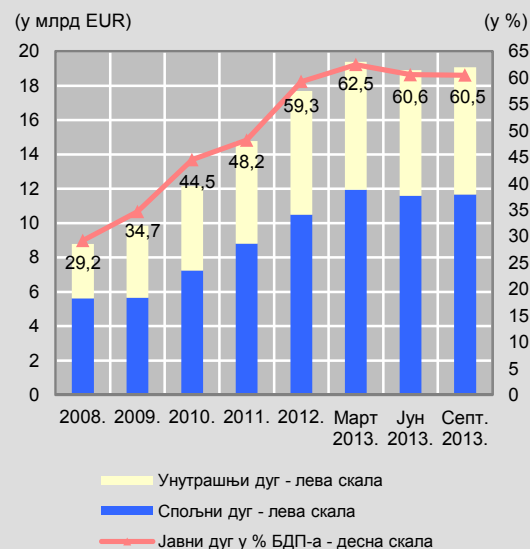
Јавни дуг је повећан због повећања спољног, али и унутрашњег дуга. Апresiasiја евра у односу на остале валуте заступљене у структури јавног дуга утицала је на његово смањење.

Јавни спољни дуг је током трећег тромесечја повећан за 102,1 милион евра, на 11,7 милијарди евра. Главни разлог његовог повећања је повлачење дела кредита Руске Федерације у износу од 222,2 милиона евра (300,0 милиона долара) у јулу.

Јавни унутрашњи дуг је у трећем тромесечју повећан за 68,5 милиона евра, на 7,4 милијарде евра. Повећање је пре свега резултат продаје државних хартија од вредности на домаћем финансијском тржишту. Дуг је по том основу повећан за 11,3 милијарде динара. У правцу смањења јавног дуга утицала је исплата обвезница серије А 2013 старе девизне штедње, пре свега у јулу, грађанима који је нису наплатили током претходног месеца. Стање јавног дуга по том основу је у трећем тромесечју смањено за 48,2 милиона евра, на 1,6 милијарди евра.

Индиректне обавезе државе повећане су у трећем тромесечју за 36,5 милиона евра, на 2,9 милијарди евра, због повећања дуга по основу гаранција државе датих за задуживање у земљи за 47,4 милиона евра. Стање дуга по основу индиректних обавеза државе у иностранству смањено је за 10,9 милиона евра.

Графикон 3. Јавни дуг Републике Србије

Извор: Министарство финансија и Народна банка Србије.

У истом периоду промењена је **валутна структура јавног дуга** у корист повећања учешћа дуга у доларима за 0,3 процентна поена, на 26,1%, пре свега због повлачења кредита Руске Федерације који је деноминан у доларима. Учесће динарског дела дуга у укупном јавном дугу повећано је за 0,1 процентни поен, на 18,9%, док је учешће дуга у еврима и специјалним правима вучења смањено за по 0,1 процентни поен, на 48,6% и 5,0%, респективно. Учесће дуга у швајцарским францима и осталим валутама у укупном јавном дугу и овог тромесечја је остало непромењено: 1,0% и 0,5%, респективно.

Каматна структура јавног дуга у трећем тромесечју показује да је удео јавног дуга уговореног по варијабилним каматним стопама смањен за 0,3 процентна поена, на 27,3%. Од тога, највећи део дуга везан је за каматне стопе *Euribor* и *Libor* на евро (76,3%), затим за остале варијабилне каматне стопе (11,4%), за *Libor* на амерички долар (10,6%) и за швајцарски франак (1,8%).

Тенденција побољшања **индикатора одрживости који посматрају како стање, тако и отплату јавног дуга**, која је започета у претходном, настављена је и у овом тромесечју. Иако је стање јавног дуга повећано, мере одрживости које га посматрају повољније су у односу на претходно тромесечје. Захваљујући знатном повећању извоза, то се пре свега односи

⁴⁾ Јавни дуг Републике Србије исказан је по методологији Министарства финансија. Према тој методологији, спољни јавни дуг не обухвата обавезе Народне банке Србије, нерегулисане обавезе Републике Србије укључујући клириншки дуг, као ни део дуга локалне самоуправе и државних агенција без гаранције државе.

⁵⁾ Приликом праћења учешћа јавног дуга у БДП-у по тромесечјима током године, Народна банка Србије примењује међународну стандардну праксу и јавни дуг ставља у однос с БДП-ом који процењује да је остварен у четири последња тромесечја.

⁶⁾ Према подацима Министарства финансија, учешће јавног дуга у процењеном БДП-у на крају септембра износи 58,1%. Разлика у односу на податак Народне банке Србије настала је због тога што Министарство финансија користи БДП који процењује да ће бити остварен у 2013. години, а Народна банка Србије БДП који процењује да је остварен у четири последња тромесечја.

Табела 2. Стање јавног дуга Републике Србије
(у млрд EUR)

	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013. по тромесечјима		
						I	II	III
1. Унутрашњи дуг	3,2	4,2	4,9	6,0	7,2	7,4	7,3	7,4
2. Спољни дуг	5,6	5,7	7,2	8,8	10,5	12,0	11,6	11,7
УКУПНО (1+2)*	8,8	9,8	12,2	14,8	17,7	19,4	18,9	19,1

* Евентуалне разлике у збиру настају због заокруживања на једну децималу.

Извор: Министарство финансија и Народна банка Србије.

на побољшање индикатора који посматрају стање јавног дуга у односу на извоз робе и услуга (као и у односу на извоз робе и услуга када им се додају дознаке). Тако је учешће јавног дуга у извозу робе и услуга током трећег тромесечја смањено за 9,0 процентних поена, на 138,0%, а када се извозу додају дознаке за 6,3 процентна поена, на 113,1%. Такође, побољшани су и индикатори који посматрају јавни дуг у односу на процењени БДП и буџетске приходе, као резултат повећања процењеног БДП-а и буџетских прихода у последња четири тромесечја.

Мере одрживости које посматрају **отплату јавног дуга** побољшане су захваљујући и мањим отплатама јавног дуга. Тако је учешће отплате јавног дуга смањено за чак 12,6 процентних поена у извозу робе и услуга, на 21,9%, и за 9,3 процентна поена у извозу робе и услуга када им се додају дознаке, на 18,5%. Учешће отплате

јавног дуга у процењеном БДП-у и буџетским приходима такође је смањено за 4,4 процентна поена и 3,3 процентна поена, респективно.

Учешће државних хартија од вредности продатих на домаћем тржишту у укупном јавном дугу повећано је током трећег тромесечја за 0,2 процентна поена, на 24,1%. То повећање је резултат повећања учешћа динарских хартија у укупном јавном дугу (на 18,3%), док је учешће хартија деноминираних у еврима остало непромењено (5,8%).

Током трећег тромесечја продате су **државне динарске хартије** номиналне вредности 53,3 милијарде динара (од укупно емитованих 83,0 милијарди динара), док је на наплату доспело 41,8 милијарди динара. То је резултирало повећањем стања дуга по основу динарских хартија од вредности за 9,4 милијарде динара, на 400,3 милијарде динара. Каматне стопе на ове

Табела 3. Преглед мера одрживости јавног дуга
(у %)

	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013. по тромесечјима		
						I	II	III
Јавни дуг/БДП	29,2	34,7	44,5	48,2	59,3	62,5	61,1	60,5
Јавни дуг/извоз робе и услуга	86,5	116,2	120,7	128,9	148,3	157,0	147,0	138,0
Јавни дуг/извоз робе и услуга и дознаке	70,3	84,0	92,6	103,6	120,6	127,6	119,4	113,1
Јавни дуг /буџетски приходи	62,3	80,7	102,4	115,7	142,2	155,2	148,5	147,6
Отплата јавног дуга/БДП*	2,2	7,0	10,0	10,9	11,4	14,9	14,9	10,5
Отплата јавног дуга/извоз робе и услуга*	7,0	23,9	27,9	29,8	28,8	37,6	34,5	21,9
Отплата јавног дуга/извоз робе и услуга и дознаке*	5,7	17,3	21,4	23,9	23,4	30,8	27,8	18,5
Отплата јавног дуга/буџетски приходи*	5,1	16,6	23,7	26,7	27,6	37,6	37,6	34,3

* Превремена отплата дела дуга према Лондонском клубу поверилаца искључена је из података о отплати дуга за друго тромесечје 2013.

Извор: Министарство финансија и Народна банка Србије.

Методолошка објашњења:

- Јавни дуг/БДП – однос стања јавног дуга на крају посматраног периода и БДП-а у последња четири тромесечја.
- Јавни дуг/извоз робе и услуга – однос стања јавног дуга на крају посматраног периода и вредности извоза робе и услуга у последња четири тромесечја.
- Јавни дуг/извоз робе и услуга и дознаке – однос стања јавног дуга на крају посматраног периода и вредности извоза робе и услуга и дознака у последња четири тромесечја.
- Јавни дуг/буџетски приходи – однос стања јавног дуга на крају посматраног периода и буџетских прихода у последња четири тромесечја.
- Отплата јавног дуга/БДП – однос отплате јавног дуга и БДП-а током посматраног периода.
- Отплата јавног дуга/извоз робе и услуга – однос отплате јавног дуга и извоза робе и услуга током посматраног периода.
- Отплата јавног дуга/извоз робе и услуга и дознаке – однос отплате јавног дуга и извоза робе и услуга и дознака током посматраног периода.
- Отплата јавног дуга/буџетски приходи – однос отплате јавног дуга и буџетских прихода током посматраног периода.

хартије забележиле су раст – просечна пондерисана каматна стопа повећана је током трећег тромесечја за 1,3 процентна поена, на 10,8%. При томе, раст је био израженији за дуже рочности, а једино је каматна стопа на државне хартије рочности три месеца остала непромењена. Тако су се крајем трећег тромесечја каматне стопе кретале у распону од 9,2% за рочност од три месеца до 13,0% за рочност од седам година. Такво кретање каматних стопа било је одређено пре свега смањеним интересовањем страних инвеститора за улагања у државне хартије од вредности. Смањење интересовања је било привремено и последица је деловања како глобалних, тако и домаћих фактора. Повећање неизвесности око смањења програма квантитативних олакшица ФЕД-а било је праћено погоршањем фискалне позиције Србије. После објаве мера фискалне консолидације у октобру, учешће нерезидената на примарном тржишту државних хартија је знатно повећано.

У току трећег тромесечја организоване су три аукције **државних хартија деноминираних у еврима**, по једна сваког месеца. Укупна номинална вредност понуђених хартија износила је 150,0 милиона евра, од чега су продате хартије номиналне вредности 114,4 милиона евра. Постигнуте каматне стопе биле су више у односу на оне из претходног тромесечја (за 0,3 процентна поена за рочност од две и пет година

и 0,5 процентних поена за рочност од три године) и кретале су се у распону од 4,5% за рочност од две године до 5,25% за рочност од пет година. Током трећег тромесечја доспеле су раније емитоване државне хартије у вредности од 102,2 милиона евра, тако да је стање дуга по овом основу на крају септембра износило 1,1 милијарду евра.

Ради обезбеђења фискалне одрживости, фискална политика у наредне три године засниваће се на фискалној консолидацији и структурним реформама. Влада је у октобру представила нове мере економске политике⁷ којима би требало да се обезбеди постепено смањење фискалног дефицита и успостављање тренда смањења јавног дуга. Те мере обухватају: продужење рестриктивне индексације плата запослених у јавном сектору и пензија до 2016, увођење тзв. „солидарног пореза“ на примања у јавном сектору преко одређених прагова, повећање посебне стопе ПДВ-а са 8% на 10%, уз пребацивање дела неегзистенцијалних производа и услуга на општу стопу ПДВ-а, реструктурирање јавних предузећа, смањење субвенција привреди, уштеде у домену куповине робе и услуга, рефинансирање раније узетих скупљих кредита, сузбијање сиве економије и побољшање пословног амбијента. Планирано је да мере буду подржане реформом пензионог система и структурним реформама, посебно реформом тржишта рада.

Графикон 4. Структура рочности јавног дуга по основу продатих државних хартија од вредности

Извор: Министарство финансија.

Графикон 5. Каматне стопе на државне хартије од вредности емитоване на домаћем финансијском тржишту и референтна каматна стопа НБС

Извор: Министарство финансија.

⁷ Мере су објављене у Фискалној стратегији за 2014. с пројекцијама за 2015. и 2016. годину.

Обезбеђење фискалне одрживости је нарочито важно, имајући у виду да је разматрање планова за излазак из програма квантитативних олакшица централних банака развијених земаља почело и да нас очекује завршетак периода јефтиних извора финансирања. Народна банка Србије подржава економску политику Владе и њено опредељење да спроведе мере фискалне консолидације и структурне реформе које су од кључног значаја за обезбеђење макроекономске стабилности.

Прилог 1. Спољни дуг Републике Србије

(прелиминарни подаци на дан 30. септембра 2013.)

Сектор/кредитор	У млн EUR USD/EUR = 0,7407				
	Стање дуга по главници	Доспела главница	Редовна камата	Затежна камата	УКУПНО
	1	2	3	4	5=1+3+4
УКУПАН СПОЉНИ ДУГ	25.420,3	1.421,7	265,4	-	25.685,7
1. ЈАВНИ СЕКТОР¹⁾	12.785,8	-	-	-	12.785,8
1.1. Средњорочни и дугорочни дуг	12.785,8	-	-	-	12.785,8
1.1.1. Сектор монетарне власти - НБС	942,0	-	-	-	942,0
ММФ	889,6	-	-	-	889,6
Стране владе	52,4	-	-	-	52,4
1.1.2. Општи ниво државе	11.843,8	-	-	-	11.843,8
1.1.2.1. Централни ниво власти - укупно	11.559,2	-	-	-	11.559,2
1.1.2.1.1. Централни ниво власти	10.259,0	-	-	-	10.259,0
Међународне финансијске организације	3.903,6	-	-	-	3.903,6
СПВ – алокација ММФ-а	440,9	-	-	-	440,9
ИБРД – консолидовани дуг	998,0	-	-	-	998,0
ИБРД	446,2	-	-	-	446,2
ИДА	511,8	-	-	-	511,8
Европска заједница	328,5	-	-	-	328,5
ЕИБ	1.091,7	-	-	-	1.091,7
ЕУРОФОНД – ЦЕБ	58,9	-	-	-	58,9
ЕБРД	27,6	-	-	-	27,6
Владе и развојне банке страних влада	2.495,1	-	-	-	2.495,1
Париски клуб – консолидовани дуг	1.385,5	-	-	-	1.385,5
- од тога: капитализована камата	12,3	-	-	-	12,3
Владе	814,7	-	-	-	814,7
Владе – Либија	38,7	-	-	-	38,7
Развојне банке страних влада	256,2	-	-	-	256,2
Лондонски клуб – регулисани дуг	314,5	-	-	-	314,5
Еврообвезнице	3.147,9	-	-	-	3.147,9
Остали кредитори	375,1	-	-	-	375,1
- од тога: гаранција ИБРД	292,6	-	-	-	292,6
Клиринг – дуг у неконвертибилној валути	22,8	-	-	-	22,8
1.1.2.1.2. Централни ниво власти - гарантовани дуг	1.300,2	-	-	-	1.300,2
Међународне финансијске организације	821,4	-	-	-	821,4
ЕУРОФИМА	92,4	-	-	-	92,4
ЕБРД	345,3	-	-	-	345,3
ЕИБ	383,6	-	-	-	383,6
Развојне банке страних влада	182,4	-	-	-	182,4
Стране владе	38,0	-	-	-	38,0
Остали кредитори	258,4	-	-	-	258,4
1.1.2.2. Влада – фондови и агенције	25,0	-	-	-	25,0
Остали кредитори – негарантовани дуг	25,0	-	-	-	25,0
1.1.2.3. Локална власт - укупно	259,6	-	-	-	259,6
1.1.2.3.1. Локална власт – негарантовани дуг	127,9	-	-	-	127,9
ЕБРД	127,4	-	-	-	127,4
Остали кредитори	0,5	-	-	-	0,5
1.1.2.3.2. Локална власт – гарантовани дуг	131,7	-	-	-	131,7
ЕИБ	124,4	-	-	-	124,4
ЕБРД	7,2	-	-	-	7,2
1.2. Краткорочни дуг	-	-	-	-	-

2. ПРИВАТНИ СЕКТОР²⁾	12.634,5	1.421,7	265,4	-	12.899,9
2.1. Средњорочни и дугорочни кредити	12.454,6	1.398,8	264,7	-	12.719,4
2.1.1. Банке	3.459,1	2,6	3,9	-	3.462,9
Међународне финансијске организације	1.136,0	2,3	0,5	-	1.136,4
ЕИБ	306,1	-	0,1	-	306,1
ЕБРД	359,2	-	-	-	359,2
ЕФСЕ	185,6	-	0,1	-	185,7
ИФЦ	265,1	2,3	0,3	-	265,4
ЕУРОФОНД – ЦЕБ	20,0	-	-	-	20,0
Развојне банке страних влада	194,6	-	0,2	-	194,8
Остали кредитори	2.128,5	0,3	3,2	-	2.131,7
- од тога МИГА осигурање	108,0	-	0,9	-	108,9
2.1.2. Предузећа	8.994,3	1.396,2	260,9	-	9.255,1
Међународне финансијске организације	902,9	22,8	11,2	-	914,2
ЕБРД	285,8	14,6	4,1	-	289,9
ИФЦ	222,8	7,1	6,3	-	229,1
ЕИБ	376,3	1,1	0,8	-	377,1
ЕУРОФОНД - ЦЕБ	18,0	-	-	-	18,0
Владе	0,0	-	-	-	0,0
Развојне банке страних влада	53,5	3,6	0,4	-	53,9
Остали кредитори	8.037,8	1.369,8	249,2	-	8.287,1
- од тога МИГА осигурање	89,8	2,4	0,5	-	90,3
2.1.3. Остали сектори	1,3	-	-	-	1,3
Остали кредитори	1,3	-	-	-	1,3
2.2. Краткорочни дуг	179,8	22,9	0,6	-	180,5
2.2.1. Банке	135,1	-	-	-	135,1
Банк. депозити и кред. линије	135,1	-	-	-	135,1
2.2.2. Предузећа	44,7	22,9	0,6	-	45,4
Остали кредитори	38,8	22,9	0,6	-	39,5
Русија – готовински дуг за увоз гаса	5,9	-	-	-	5,9

Извор: Народна банка Србије.

Напомена: Спољни дуг Републике Србије обрачунава се по принципу „дospelог дуга“, који обухвата износ дуга по главници и износ обрачунате камате која није плаћена у моменту уговореног доспећа.

¹⁾ Спољни дуг јавног сектора Републике Србије обухвата дуг државе (у који је укључен дуг Косова и Метохије по кредитима који су закључени пре доласка мисије КФОР-а, нерегулисан дуг према Либији и клириншки дуг према бившој Чехословачкој), Народне банке Србије, локалне самоуправе, фондова и агенција које је основала држава и дуг за који је издата државна гаранција.

²⁾ Спољни дуг приватног сектора Републике Србије обухвата дуг банака, предузећа и осталих сектора, за који није издата државна гаранција. Спољним дугом приватног сектора нису обухваћени кредити закључени пре 20. децембра 2000. по којима се не врше плаћања (852,2 млн евра, од чега се 392,5 млн евра односи на домаће банке, а 459,7 млн евра на домаћа предузећа).

Прилог 2. Промет и стање по спољном дугу Републике Србије (период јануар–септембар 2013. и укупно 2012)

Прелиминарни подаци у млн EUR ¹⁾											
	Укупно 2012.	Јан. 13.	Феб. 13.	Март 13.	Апр. 13.	Мај 13.	Јун 13.	Јул 13.	Авг. 13.	Сеп. 13.	Укупно јан.-сеп. 2013.
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11 (2 до 10)
Иностранни кредити	1.688,55	-146,85	1.114,80	-180,96	-236,13	-221,54	-119,54	215,46	-6,49	-149,84	268,90
А) Дугорочни и средњорочни, нето (1 - 2.)	1.843,31	-27,30	1.110,38	-176,69	-196,98	-192,55	-144,26	208,94	74,60	-105,18	550,98
1. Коришћено (1.1 + 1.2)	5.219,34	159,41	1.353,44	218,83	302,11	158,94	213,76	391,81	294,72	180,38	3.273,39
1.1. Јавни сектор	2.225,19	21,34	1.290,02	84,41	68,87	34,79	67,82	274,68	55,87	69,62	1.967,41
од тога ММФ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1.2. Приватни сектор (1.2.1 + 1.2.2)	2.994,15	138,07	63,42	134,42	233,24	124,15	145,94	117,14	238,85	110,76	1.305,98
1.2.1. Банке	296,38	8,50	33,06	9,20	88,60	15,05	61,35	1,50	48,06	20,00	285,32
1.2.2. Остали приватни дужници	2.697,77	129,57	30,36	125,22	144,64	109,10	84,59	115,64	190,79	90,76	1.020,66
1.2.2.1. од тога кредитори комерцијалне банке	625,24	20,06	5,53	29,08	64,55	31,86	23,14	28,08	155,17	41,05	398,53
2. Отплата главнице (2.1 + 2.2)	3.376,04	186,70	243,06	395,52	499,08	351,48	358,02	182,87	220,12	285,56	2.722,42
2.1. Јавни сектор	670,01	33,39	135,35	101,46	348,70	158,28	101,15	58,81	125,69	117,98	1.180,81
од тога ММФ	211,71	-	100,23	46,73	-	101,61	46,00	23,11	100,16	52,01	469,84
2.2. Приватни сектор (2.2.1 + 2.2.2)	2.706,03	153,32	107,71	294,06	150,38	193,20	256,87	124,06	94,43	167,57	1.541,60
2.2.1. Банке	445,73	57,27	38,29	141,20	41,10	65,81	86,74	10,95	20,16	80,22	541,76
2.2.2. Остали приватни дужници	2.260,30	96,04	69,41	152,86	109,28	127,39	170,13	113,10	74,27	87,36	999,85
2.2.2.1. од тога кредитори комерцијалне банке	1.078,96	44,85	35,60	64,30	58,68	65,94	94,16	54,69	32,70	55,47	506,40
3. Отплата камате (3.1 + 3.2)	757,20	35,23	28,03	148,86	59,96	40,11	79,91	31,57	55,68	141,34	620,69
3.1. Јавни сектор	356,64	14,30	15,61	103,02	35,30	25,53	19,00	15,90	43,49	102,25	374,42
од тога ММФ	18,84	0,00	3,80	0,00	0,00	3,49	0,00	0,00	3,08	0,00	10,37
3.2. Приватни сектор (3.2.1 + 3.2.2)	400,56	20,93	12,42	45,84	24,65	14,58	60,91	15,66	12,19	39,09	246,27
3.2.1 Банке	131,46	4,14	3,95	12,50	5,12	2,69	19,45	3,84	2,72	12,30	66,72
3.2.2. Остали приватни дужници	269,11	16,79	8,47	33,34	19,53	11,88	41,46	11,83	9,47	26,78	179,55
3.2.2.1. од тога кредитори комерцијалне банке	109,07	7,39	3,42	8,87	11,95	4,18	9,01	6,77	3,29	6,38	61,26
Б) Краткорочни кредити, нето (1 + 2)	-154,76	-119,56	4,42	-4,27	-39,15	-28,99	24,72	6,51	-81,09	-44,67	-282,08
1. Јавни сектор, нето	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2. Приватни сектор, нето (2.1 + 2.2)	-154,76	-119,56	4,42	-4,27	-39,15	-28,99	24,72	6,51	-81,09	-44,67	-282,08
2.1. Банке, нето (2.1.1+ 2.1.2)	-153,80	-124,73	3,95	-4,34	-36,91	-30,10	25,67	5,54	-83,77	-48,11	-292,81
2.1.1. Остали краткорочни кредити, нето	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.1.2. Депозитне и кредитне линије, нето	-153,80	-124,73	3,95	-4,34	-36,91	-30,10	25,67	5,54	-83,77	-48,11	-292,81
2.2. Остали приватни дужници, нето	-0,96	5,18	0,47	0,07	-2,24	1,11	-0,94	0,98	2,68	3,44	10,74
у млн EUR ¹⁾											
	31.12.2012	31.1.2013.	28.2.2013.	31.3.2013.	30.4.2013.	31.5.2013.	30.6.2013.	31.7.2013.	31.8.2013.	30.9.2013.	у % БДП-а 30.9.2013.
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Стање дуга	25.721,00	25.392,70	26.712,88	26.722,42	26.298,42	26.099,27	26.071,52	26.116,15	25.979,81	25.685,65	80,3%
А) Јавни сектор (1 + 2)	12.187,32	11.977,30	13.337,01	13.482,53	13.058,09	12.947,20	12.913,97	13.038,00	12.959,74	12.785,80	39,9%
1. Дугорочни и средњорочни кредити	12.187,32	11.977,30	13.337,01	13.482,53	13.058,09	12.947,20	12.913,97	13.038,00	12.959,74	12.785,80	39,9%
2. Краткорочни кредити	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,0%
В) Приватни сектор (1 + 2)	13.533,67	13.415,40	13.375,87	13.239,88	13.240,33	13.152,07	13.157,54	13.078,15	13.020,07	12.899,85	40,3%
1. Дугорочни и средњорочни кредити	13.040,49	13.044,14	13.003,63	12.879,35	12.925,07	12.868,04	12.849,00	12.769,10	12.792,89	12.719,37	39,7%
2. Краткорочни кредити	493,18	371,26	372,24	360,54	315,26	284,03	308,54	309,04	227,17	180,48	0,6%
Банке (1.1 + 2.1)	4.099,57	3.956,98	3.962,43	3.833,19	3.792,91	3.735,81	3.772,76	3.762,97	3.708,70	3.598,07	11,2%
1.1. Дугорочни и средњорочни кредити	3.671,64	3.653,78	3.655,28	3.530,38	3.527,01	3.500,01	3.511,30	3.495,97	3.525,47	3.462,95	10,8%
2.1. Краткорочни кредити	427,93	303,20	307,15	302,80	265,89	235,79	261,46	267,00	183,23	135,12	0,4%
Остали приватни дужници (1.2 + 2.2)	9.434,10	9.458,42	9.413,44	9.406,70	9.447,42	9.416,26	9.384,78	9.315,18	9.311,37	9.301,78	29,1%
1.2. Дугорочни и средњорочни кредити	9.368,85	9.390,36	9.348,35	9.348,96	9.398,06	9.368,02	9.337,70	9.273,13	9.267,42	9.256,42	28,9%
2.2. Краткорочни кредити	65,25	68,06	65,09	57,73	49,36	48,23	47,08	42,05	43,95	45,36	0,1%

Извор: Народна банка Србије.
1) По курсу на дан трансакције

Извор: Народна банка Србије.
¹⁾ По курсу на дан трансакције.

Прилог 3. Преглед коришћења, отплате главнице и отплате камате дугорочних иностраних кредита приватног сектора по привредним гранама (период јануар–септембар 2013)

											ПРЕЛИМИНАРНИ ПОДАЦИ у млн EUR		
ПРИВРЕДНЕ ГРАНЕ		Јан.	Феб.	Март	Апр.	Мај	Јун	Јул	Авг.	Сеп.	УКУПНО	Учешће %	Извоз ¹⁾
Финансијске делатности и делатност осигурања	Коришћено	13,99	33,06	34,43	104,57	47,97	80,92	41,62	95,34	34,10	485,99	37%	
	Отпл. глав.	66,18	40,46	169,12	53,79	80,37	114,57	29,80	28,47	101,11	683,86		
	Отпл. кам.	5,54	5,13	28,03	6,20	4,38	37,44	4,86	3,98	27,91	123,46		
Пољопривреда, шумарство и рибарство	Коришћено	0,50					4,00	2,08	0,59	2,05	9,21	1%	421,56
	Отпл. глав.	0,20	4,48	0,22	0,66	0,77	0,53	0,86	0,79	0,53	9,02		
	Отпл. кам.	0,10	0,06	0,06	0,09	0,06	0,08	0,11	0,07	0,04	0,67		
Рударство	Коришћено	15,19	0,01	35,11	0,78	1,15	0,82	0,38	64,35	0,39	118,17	9%	51,08
	Отпл. глав.	0,04	0,03	11,65	0,03	0,02	12,63	0,55	0,01	21,03	45,99		
	Отпл. кам.	1,12	0,71	3,31	0,37	0,77	2,96	0,36	0,76	2,67	13,02		
Прерађивачка индустрија	Коришћено	70,16	13,78	38,74	69,28	17,03	32,17	32,69	52,64	38,70	365,20	28%	7.296,39
	Отпл. глав.	26,00	28,01	34,71	39,13	24,31	57,69	30,16	27,58	15,01	282,61		
	Отпл. кам.	2,24	1,14	4,73	4,03	3,59	11,97	2,48	3,43	1,81	35,42		
Снабдевање електричном енергијом, гасом и паром	Коришћено	0,02	0,18	0,74	0,22	0,10	0,05	0,18	0,16	0,09	1,75	0%	155,33
	Отпл. глав.	0,02		0,50	0,06		0,10	0,01		0,10	0,78		
	Отпл. кам.	0,12	0,00	0,01	0,01	0,00	0,00	0,01	0,00	0,00	0,15		
Снабдевање водом и управљање отпадним водама	Коришћено	0,50			0,13	0,07	0,80		0,55	0,28	2,33	0%	140,26
	Отпл. глав.	0,41	0,15	0,02	0,20	0,09	0,98	0,22	0,04	0,13	2,24		
	Отпл. кам.	0,26	0,04	0,00	0,04	0,00	0,19	0,00	0,00	0,02	0,56		
Грађевинарство	Коришћено	1,50	2,59	6,76	8,08	15,67	5,18	22,04	4,62	1,07	67,52	5%	
	Отпл. глав.	0,75	5,10	1,53	8,72	9,47	14,23	1,56	9,60	0,85	51,83		
	Отпл. кам.	2,40	0,94	0,40	0,90	0,61	1,03	0,66	0,74	0,55	8,24		
Трговина на велико и трговина на мало и поправка моторних возила	Коришћено	10,03	4,42	7,75	9,43	10,39	5,80	8,92	2,93	18,95	78,62	6%	
	Отпл. глав.	15,36	21,14	55,03	25,75	22,45	12,80	23,63	7,67	8,20	192,03		
	Отпл. кам.	2,64	1,42	1,34	3,20	1,28	1,18	1,56	0,97	1,26	14,87		
Саобраћај и складишење	Коришћено	10,28	1,80	5,42	16,68	1,11	1,39	3,44	0,71	2,94	43,78	3%	
	Отпл. глав.	3,02	0,59	3,04	8,56	5,85	8,62	8,87	5,85	8,52	52,93		
	Отпл. кам.	0,91	1,47	1,40	0,91	0,50	0,63	2,08	0,31	0,73	8,94		
Услуге смештаја и исхране	Коришћено	0,05	2,29	0,59	0,23	3,75	0,67	0,38	2,94	0,27	11,17	1%	
	Отпл. глав.	0,25	0,21	0,69	1,01	0,37	3,52	0,51	0,72	0,75	8,04		
	Отпл. кам.	1,09	0,03	0,89	0,07	0,03	0,39	0,04	0,05	0,36	2,95		
Информисање и комуникација	Коришћено	5,60	2,02	2,62	1,69	3,02	4,91	1,11	5,16	3,28	29,41	2%	40,23
	Отпл. глав.	23,97	5,60	3,90	5,58	18,20	11,87	23,97	6,12	4,63	103,85		
	Отпл. кам.	3,75	0,47	0,78	0,44	2,71	0,53	2,99	0,43	1,00	13,10		
Пословање некретнинама	Коришћено	1,48	1,52	0,06	16,65	0,50	1,70	1,85	1,20	2,63	27,60	2%	
	Отпл. глав.	5,02	0,87	4,61	2,01	1,19	12,07	1,96	6,76	2,73	37,23		
	Отпл. кам.	0,49	0,60	3,87	8,12	0,38	3,86	0,24	0,86	2,23	20,65		
Стручне, научне, иновационе и техничке делатности	Коришћено	0,64	1,07	0,64	2,37	0,37	2,46	2,29	0,98	0,20	11,04	1%	0,16
	Отпл. глав.	1,03	0,75	2,01	0,59	1,38	0,82	0,39	0,32	1,07	8,36		
	Отпл. кам.	0,13	0,21	0,11	0,05	0,10	0,23	0,05	0,04	0,25	1,18		
Административне и помоћне услужне делатности	Коришћено	8,11		1,09	3,03	23,00	5,03	0,02	6,45	5,60	52,32	4%	
	Отпл. глав.	11,05	0,28	7,01	4,24	28,70	6,43	1,51	0,50	2,90	62,61		
	Отпл. кам.	0,13	0,19	0,90	0,22	0,16	0,40	0,21	0,55	0,25	3,00		
од тога: Изнајмљивање и лизинг аутомобила и лаких моторних возила	Коришћено	8,10			2,47	23,00	5,00		6,30	5,50	50,37	4%	
	Отпл. глав.	10,93	0,10	6,87	3,90	27,00	6,27	1,03	0,43	2,85	59,37		
	Отпл. кам.	0,08	0,16	0,85	0,18	0,11	0,32	0,10	0,09	0,22	2,10		
Образовање	Коришћено											0%	
	Отпл. глав.												
	Отпл. кам.				0,00			0,00			0,00		
Здравствена и социјална заштита	Коришћено											0%	
	Отпл. глав.	0,00	0,00	0,01	0,00	0,00	0,01	0,00	0,00	0,01	0,07		
	Отпл. кам.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01		
Уметност, забава и рекреација	Коришћено	0,01	0,06		0,09		0,03	0,15	0,23	0,22	0,78	0%	2,11
	Отпл. глав.		0,02	0,03	0,03	0,02	0,00	0,03			0,12		
	Отпл. кам.	0,01	0,00		0,00	0,01	0,01	0,00			0,03		
Остале услужне делатности	Коришћено			0,15							0,15	0%	
	Отпл. глав.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,03		
	Отпл. кам.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Остало	Коришћено		0,61	0,31		0,02					0,94	0%	
	Отпл. глав.												
	Отпл. кам.												
УКУПНО:		138,07	63,42	134,42	233,24	124,15	145,94	117,14	238,85	110,76	1.305,98	100%	8.107,12
	Отпл. глав.	153,32	107,71	294,06	150,38	193,20	256,87	124,06	94,43	167,57	1.541,60		
	Отпл. кам.	20,93	12,42	45,84	24,65	14,58	60,91	15,66	12,19	39,09	246,27		

Извор: Народна банка Србије.

¹⁾ Укупан извоз Републике Србије у периоду јануар–септембар 2013. износи 8.108,2 милиона евра.

У табели је приказан укупан извоз привредних грана у периоду јануар–септембар 2013, искључујући износ од 1,1 милиона евра за неразвијене категорије по делатностима.